

hmeljarske informacije

Naklada: 300 izvodov. Izdaja Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, Cesta žalskega tabora 2, 3310 Žalec, tel.: 03 71 21 600, faks: 03 71 21 620, E-mail: gregor.leskosek@ihps.si.

Uredniški odbor: doc. dr. Barbara Čeh, dr. Sebastjan Radišek, dr. Magda Rak Cizej, dr. Andreja Čerenak in urednik Gregor Leskošek.

ISSN 1408 - 4775

Letnik 30, št. 1

21. marec 2013

SEZNAM FITOFARMACEVTSKIH SREDSTEV ZA VARSTVO HMELJA V LETU 2013

Škropilni program je izdelan na podlagi seznama registriranih fitofarmaceutskih sredstev (FFS) v Sloveniji (vir: <http://spletni2.furs.gov.si/FFS/REGSR/index.htm>; stanje na dan, 8. marec 2013) in Nemčiji (stanje na dan, 14. januar 2013) ter mejnih vrednosti ostankov FFS na hmelju določenih v EU, ZDA in na Japonskem, upoštevane pa so tudi zahteve večjih slovenskih kupcev hmelja (preglednica 1). **Opozorili bi vas radi, da se svojim kupcem hmelja pogovorite o omejitvah in uporabi določenih FFS, tu mislimo predvsem na uporabo BAKROVIH PRIPRAVKOV ter sredstev, ki nimajo znanih vseh izvoznih toleranc.** Pri nanašanju FFS dosledno upoštevajte varnostne pasove od voda 1. in 2. reda. Za posamezna FFS, ki imajo večji varnostni pas kot 20 m, lahko varnostno razdaljo ustrezno zmanjšate in sicer ob uporabi šob Agrotop TD za zmanjševanje zanašanja drifta, ob uporabi enostranske zračne zapore ventilatorja ter upoštevanju klimatskih razmer v času škropljenja, kakor tudi pravih tehnik nanašanja ob robovih parcel.

OPOZORILO

Pri tretiranju hmeljišč dosledno upoštevajte *Pravilnik o dolžnostih uporabnikov fitofarmaceutskih sredstev* (Ur. l. RS, št. 62/2003, 5/2007, 30/2009 in 83/2012).

Preglednica 1: Fitofarmacevska sredstva za varstvo hmelja v letu 2013

Hmeljeva peronospora (*Pseudoperonospora humuli*) - primarna okužba

Pripravek	Aktivna snov	Koncentracija oz. odmerek	Karenca (dni)	Število škropljenj v rastni dobi
Aliette flash ¹	AI - fosetil	0,25 % (1,5 g/rastlino)	14	2-krat
Fonganil gold ²	metalaksil-M	0,2 ml/rastlino (max. 0,8 l/ha)	zagotovljena s časom uporabe	1-krat

¹ Pripravek uporabimo, če v nasadu opazimo prisotnost kuštravcev na več kot 3 % rastlin. Najvišjo učinkovitost dosežemo s foliarno aplikacijo (0,25 % konc.) po napeljavi poganjkov s ponovitvijo škropljenja v roku 8-10 dni. Poraba vode je za vsak meter višine hmeljne rastline 300 do 400 l/ha. Pripravek lahko pred napeljavo poganjkov uporabimo tudi za zalivanje v odmerku 1,5 g/rastlino v enkratni aplikaciji, vendar je učinkovitost nižja.

² Pripravek uporabimo po rezi hmelja, ko poganjki dosežejo višino 2-20 cm. Priporoča se točkovna aplikacija (zalivanje) v odmerku 0,2 ml pripravka/rastlino ob porabi vode 0,2 l. V primeru škropljenja v pasovih se priporoča uporaba maksimalnega odmerka in sicer 0,8 l pripravka/ha pri porabi 700 l vode/ha. Uporaba pripravka v kasnejših razvojnih fazah in foliarni aplikaciji zaradi povzročanja fitotoksičnosti ni primerna.

Hmeljeva peronospora (*Pseudoperonospora humuli*) - sekundarna okužba

Pripravek	Aktivna Snov	Koncentracija oz. odmerek	Karenca (dni)	Število škropljenj v rastni dobi	Varnostni pas tlorisne širine od meje brega voda 1. in 2. reda (m)	
					Šobe klasične	Šobe Agrotop TD
Aliette flash	Al- fosetil	0,25 %	14	2-krat		
Champ Formula 2 FLO [®]	Cu – hidroksid	0,20 %	14	*		
Champion 50 WG [®]	Cu – hidroksid	0,20-0,25 %	14	3-krat		
Curzate R [®]	Cu – oksiklorid + cimoksanil	3,0 kg/ha	14	5-krat		
Cuprablau-Z [®]	Cu – oksiklorid	0,25-0,30 %	14	*		
Cuprablau-Z Ultra [®]	Cu – oksiklorid	0,20-0,25 %	14	*		
Delan 700 WG	ditianon	1,2 kg/ha	14	8-krat	40	20
Kocide 2000 [®]	Cu – hidroksid	0,20 %	14	2-krat		
Kocide DF [®]	Cu – hidroksid	0,20 - 0,25	14	2-krat		
Kupro 190 SC [®] +	Cu – sulfat	0,75 %	14	2-krat		
Ortiva**	azoksistrobin	0,75-1,6 l/ha	28	2-krat		

©omejitve uporabe bakrovih pripravkov letno; natančna navodila bodo sledila v Hmeljarskih informacijah + kupec hmelja Joh. Barth&Sohn ne dovoljuje uporabo a.s. Cu-sulfat

*Število škropljenj v eni rastni dobi v registraciji sredstva ni določeno

** BBCH 37 (rastlina doseže 60 % končne višine - 4,0 m) = odmerek 0,75 l/ha,

BBCH 37- BBCH 55 (rastlina doseže 80 % končne višine - 5,5 m) = odmerek 1 l/ha in

BBCH 56 in več (rastlina doseže 100 % končne višine 6,5 - 7 m) = odmerek 1,6 l/ha.

Hmeljeva pepelovka (*Podospheera macularis*)

Pripravek	Aktivna Snov	Koncentracija/ odmerek	Karenca (dni)	Število škropljenj v rastni dobi
Cosan	žveplo	0,25 %	8	*
Kumulus DF	žveplo	0,25 %	8	8-krat
Močljivo žveplo	žveplo	0,40 %	7	4-krat
Pepelin	žveplo	0,25 %	8	4-krat
Thiovit Jet	žveplo	0,25 %	8	*
Vindex 80 WG/Kalinosul 80 WG	žveplo	0,25 %	8	*
Sythane 20EW	miklobutanil	0,4-1,5 l/ha	14	4-krat

*Število škropljenj v eni rastni dobi z registracijo sredstva ni določeno

Hmeljeva siva pegavost (*Phoma exigua*)

Pripravek	Aktivna snov	Koncentracija/ odmerek	Karenca (dni)	Število škropljenj v rastni dobi
Quadris ³	azoksistrobin	0,7 – 1,0 l/ha	28	2-krat

³ pripravek preventivno preprečuje tudi hmeljevo peronosporo-sekundarno okužbo in delno sivo plesen (*Botrytis cinerea*)

Hmeljeva cerkosporna pegavost (*Cercospora cantuariensis*)

Pripravek	Aktivna snov	Koncentracija/ odmerek	Karenca (dni)	Število škropljenj v rastni dobi
Zato 50 WG ⁴	trifloksistrobin	0,025 % (0,625 kg/ha)	14	2-krat

⁴pripravek preventivno preprečuje hmeljevo pepelovko in delno na sivo plesen (*Botrytis cinerea*)

Hmeljeva listna uš (*Phorodon humuli*)

Pripravek	Aktivna snov	Koncentracija/ odmerek	Karenca (dni)	Število škropljenj v rastni dobi	Varnostni pas tlorisne širine od meje brega voda 1. in 2. reda (m)	
					Šobe klasične	Šobe Agrotop TD
Chess 50 WG	pimetrozin	0,8 kg/ha	21	3-krat		
Confidor SL 200*	imidakloprid	0,6 l/ha	35	1-krat		
Kohinor SL 200*	imidakloprid	0,6 l/ha	35	1-krat		
Teppeki	flonikamid	0,18 kg/ha	21	2-krat		
Karate Zeon 5 CS	lambda-cihalotrin	0,007-0,01 % (0,25 l/ha)	21	2-krat	40	20

*Pripravka Confidor SL 200 in Kohinor SL 200 lahko v 10 % konc. uporabite tudi za mazanje trt. Oba pripravka lahko v rastni dobi na isti površini uporabimo le 1-krat letno!

Hmeljev bolhač (*Psylliodes attenuatus*)

Pripravek	Aktivna snov	Koncentracija/ odmerek	Karenca (dni)	Število škropljenj v rastni dobi	Varnostni pas tlorisne širine od meje brega voda 1. in 2. reda (m)	
					Šobe klasične	Šobe Agrotop TD
Karate Zeon 5 CS	lambda-cihalotrin	0,007-0,01 % (0,25 l/ha)	21	2-krat	40	20

Koruzna (proseni) vešča (*Ostrinia nubilalis*)

Pripravek	Aktivna snov	Koncentracija/ odmerek	Karenca (dni)	Število škropljenj v rastni dobi	Varnostni pas tlorisne širine od meje brega voda 1. in 2. reda (m)	
					Šobe klasične	Šobe Agrotop TD
Karate Zeon 5 CS	lambda-cihalotrin	0,007-0,01 % (0,25 l/ha)	21	2-krat	40	20
Lepinox plus	Bacillus Thuringhiensis var. Kurstaki	1,0 kg	ni potrebna	3-krat		

Navadna (hmeljeva) pršica (*Tetranychus urticae*)

Pripravek	Aktivna snov	Koncentracija/ odmerek	Karenca (dni)	Število škropljenj v rastni dobi	Varnostni pas tlorisne širine od meje brega voda 1. in 2. reda (m)	
					Šobe klasične	Šobe Agrotop TD
Nissorun 10 WP	heksitiazoks	0,5 – 1,0 kg/ha	28	2-krat	30	20
Vertimec 1,8 % EC	abamektin	1,0 - 1,25 l/ha	28	1-krat	50	20
Milbeknock©	milbemektin	1,5 l/ha	21	2-krat	40	20

©akaricida ne smete uporabljati, če hmelj pridelujete za kupca Joh. Barth&Sohn kot tudi za kupce hmelja, ki tržijo hmelj v Ameriko.

Herbicid/defoliant

Pripravek	Aktivna snov	Koncentracija/ odmerek	Karenca (dni)	Število škropljenj v rastni dobi
Reglone 200 SL ⁵	dikvat	1,25 l/ha	14	1-krat

⁵Škropimo pas v vrsti, ki ga ne obdelujemo. Defoliant Reglon 200 SL lahko uporabljate **od 1.7. – 31.8. v tekočem letu.**

Pripravek naveden v preglednici 2 lahko uporabljate za zatiranje plevelov v ukoreniščih in prvoletnih nasadih hmelja, kjer pridelka **ne boste obirali**.

Preglednica 2: Razširitev uporabe herbicida Stomp 400 CS v ukoreniščih in prvoletnih nasadih hmelja, katerih pridelek se ne obira (odločba o razširitvi uporabe z dne 3. 3. 2009)

Pripravek	Aktivna snov	Koncentracija/ odmerek	Karenca (dni)	Število škropljenj v rastni dobi
Stomp 400 SC	pendimetalin	3,5 l/ha* CS _A - sadike A certif.	zagotovljena s časom uporabe	1-krat
Stomp 400 SC	pendimetalin	4,0 l/ha* CS _B – sadike B cert.	zagotovljena s časom uporabe	1-krat

* **poškropljena površina**; V hmeljiščih ne škropimo celotne površine, ampak škropimo le v pasovih, zato moramo odmerke/ha preračunati na dejansko poškropljeno površino! Npr.: odmerek 4 l/ha pri porabi vode 300 l/ha; škropimo v pasovih in zato poškropimo le 1/3 površine. Tako potrebujemo le 1/3 vode (100 l) in le 1/3 hektarskega odmerka (1,33 l) herbicida Stomp 400 SC.

STOMP 400 SC je herbicid za zatiranje enoletnega ozkolistnega in nekaterih vrst širokolistnega plevela v **ukoreniščih in prvoletnih nasadih hmelja, kjer pridelka hmelja ne bomo obirali in sicer:**

- po saditvi, pred vznikom hmeljnih certificiranih sadik B (CS_B) v odmerku 4 l/ha* dejansko poškropljene površine (40 ml na 100 m² poškropljene površine);
- po saditvi hmeljnih certificiranih sadik A (CS_A) do faze petih parov listov (BBCH 15), v odmerku 3,5 l/ha* dejansko poškropljene površine (35 ml na 100 m² poškropljene površine).

J. Livk: CERTIFICIRANJE PRIDELKA HMELJA LETNIKA 2012

Hmeljarji, ki svoj pridelek hmelja **letnika 2012** še niste certificirali na enem izmed imenovanih centrov za certificiranje, vas obveščamo, da je zadnji rok za certificiranje le tega, **31. marec 2013**.

J. Livk: EVIDENCA PREDPRODAJNIH POGODB IN IZVRŠENIH DOBAV HMELJA

Vse hmeljarje opozarjamo, da ste dolžni v skladu z 29. členom Uredbe o ureditvi trga s hmeljem (Uradni list RS št. 20/2009) posredovati na IHPS vse sklenjene predprodajne pogodbe in izvršene dobave hmelja.

J. Livk: LETNA PRIJAVA PRIDELAVE RAZMNOŽEVALNEGA MATERIALA IN SADIK HMELJA

1.) NABIRANJE SADIK HMELJA:

Hmeljarji, ki ste v letu 2012 prejeli uradno potrdilo za matične nasade, lahko iz njih nabirate (režete) sadike hmelja. Sadike nabrane v certificiranih in standardnih matičnih hmeljiščih so lahko za lastno uporabo ali za trženje. Sadike nabrane v proizvodnih hmeljiščih pa so samo za lastno uporabo. **Vsaj 10 dni pred načrtovano rezjo sadik hmelja morate to namero prijaviti organu za potrjevanje (IHPS).**

Hmeljarji, ki ste v letu 2012 posadili sadike v ukorenišče, jih morate najkasneje sedaj spomladi posaditi na stalno mesto v hmeljišče.

2.) MATIČNI NASADI HMELJA:

Hmeljarji, ki nameravate pridelovati certificirane sadike B, morate najmanj en mesec pred začetkom pridelave oziroma najpozneje **do konca februarja**, v letu prijave nasada v uradno potrditev, prijaviti organu za potrjevanje vsako **ново enoto pridelave** v uradni pregled.

Hmeljarji, kateri želite v jeseni 2013 ali spomladi 2014 nabirati sadike hmelja v svojih nasadih za trženje ali samooskrbo, morate ta hmeljišča prijaviti v uraden pregled **in to obvezno eno leto pred načrtovano rezjo oziroma nabiranjem sadik (torej letos do 30. aprila 2013)!**

Ta hmeljišča ne smejo biti znotraj 250 m varovalnega pasu za karantensko bolezen verticilij, ter znotraj 20 m varovalnega pasu za viroidno zakrnelost hmelja. V primeru, da imate svoje hmeljišče posajeno s sadikami hmelja certifikata A lahko prijavite nasad v uraden pregled in potrditev kot certificirano matično hmeljišče (CMH), kjer se poleg uradnih pregledov preko vegetacije opravijo tudi testiranja na viruse. Sadike iz teh hmeljišč se lahko tržijo. Lahko pa nasad posajen s sadikami certifikata A prijavite v uraden pregled kot standardno matično hmeljišče (SMH), kjer se preko vegetacije opravijo isti uradni pregledi kot pri CMH, le testiranje na viruse ni opravljeno. Tudi standardne sadike se lahko tržijo. Stroški posameznega hmeljarja so enaki ne glede na to, ali ste v osnovi prijavili kot CMH ali SMH, ker stroške testiranja na viruse krije ministrstvo. Tržna oziroma prodajna cena sadik nabranih iz CMH pa bo verjetno višja kot za sadike iz SMH. Kot tretja kategorija pa so še hmeljišča za lastno samooskrbo oziroma proizvodna hmeljišča (PH). Tu je pogoj, da je nasad iz katerega bi nabirali sadike posajen s sadikami certifikata A ali B. **Sadike iz teh nasadov niso tržne!**

Prav tako pa ne smete pozabiti na obvezno oddajo letne prijave pridelave tisti hmeljarji, ki ste se prijavili na razpis s sadikami certifikata A, kjer vas veže petletna obvezna vložitev letne prijave pridelave!

Hmeljarji, ki ste vodeni v FITO registru na Fitosanitarni upravi (po novem: Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin) v Ljubljani imate priloženo pošto z obvestilom, da morate do **30. aprila 2013** oddati izpolnjen obrazec letne prijave pridelave, ali izjavo o nepridelavi!

3.) OZNAČEVANJE HMELJIŠČ:

Vsa prijavljena matična hmeljišča morajo biti na terenu vidno označena z napisi na tabli, ki mora biti odporna na vremenske razmere. Označi se na začetku hmeljišča v smeri prihoda in sicer prva in zadnja vrsta, tako da je jasno vidno, kje se to hmeljišče nahaja (naprimer: CMH-25 vrst →) – to pomeni: certificirano matično hmeljišče, 25 vrst v smeri, kamor kaže puščica).

4.) UKORENIŠČE:

Pred zasaditvijo sadik hmelja na stalno mesto v hmeljišče lahko te sadike za največ eno rastno dobo posadite v ukorenišče na svojem kmetijskem gospodarstvu. V pregled je potrebno prijaviti le ukorenišče za certificirane sadike A. To prijavo vložite vsaj 15 dni pred načrtovano saditvijo certificiranih sadik A v ukorenišče.

Če še kdorkoli drug želi prijaviti svoj nasad ali ukorenišče v uraden pregled v letu 2013, mora izpolnjen obrazec **vrniti do 30. aprila 2013 na IHPS**. Obrazce dobite pri nas. Še prej pa morate poslati na Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin v Ljubljano vlogo za vpis v FITO in SEME register. To vlogo dobite na IHPS.

Vse dodatne informacije lahko dobite pri Jošku Livk na tel.: 03-71-21-642 oziroma na GSM: 041-647-404.

Vabilo na izobraževanje za NPK Hmeljar/Hmeljarka

Tudi v letošnjem letu bomo na IHPS izvedli izobraževanje za **NPK Hmeljar/hmeljarka**, če bo dovolj prijavljenih kandidatov. Izvedli ga bomo v šestih srečanjih od 20. maja do 20. junija 2013. Vse zainteresirane vabimo, da se **na izobraževanje prijavite do konca marca**. Prijave pošljite na Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, Cesta Žalskega tabora 2, 3310 Žalec, ali pa se prijavite po telefonu 03 71 21 600 ali po e-pošti: tajnistvo@ihps.si. Če bo dovolj prijav, bomo termine in vse ostale informacije v zvezi z izobraževanjem poslali prijavljenim v sredini aprila.

Potrjevanje za NPK Hmeljar/hmeljarka bo 20. junija 2013. V postopek priznavanja in potrjevanja za NPK se prijavite na: Šolski center Slovenske Konjice, Tattenbachova ulica 2a, 3210 Slovenske Konjice.

Na ta način si lahko pridobite **nacionalno poklicno kvalifikacijo Hmeljar/hmeljarka**. Ta javno veljavna listina je **uradna potrditev znanj in spretnosti, ki jih imamo kot posamezniki**. Cilj programa NPK je namreč v beleženju rezultatov učenja in izkušenj, ki jih pridobivamo vse življenje in so enakovredni znanju in spretnostim, ki se pridobivajo v šolskem sistemu.

V preteklih letih smo izoblikovali tudi **poklicni standard in katalog strokovnih znanj in spretnosti**, ki sta osnova pri izpeljavi programa NPK Hmeljar/hmeljarka. Oboje je dostopno na spletu.

Knjiga *Hmelj – od sadike do storžkov*

V smislu čim bolj izčrpnega poteka izobraževanja oziroma priprav na potrjevanje NPK Hmeljar/hmeljarka smo na IHPS lani izdali knjigo ***Hmelj – od sadike do storžkov***, ki zajema vse vsebine, potrebne za program NPK Hmeljar/hmeljarka. Priročnik obsega več kot sto strani z veliko nazornimi barvnimi fotografijami. Vsebina priročnika je prikazana tudi na DVD (kot e-vsebine). **Oboje lahko kupite na IHPS.**

Vsekakor pa knjigo priporočamo vsem hmeljarjem, saj gre za posodobljen priročnik za hmeljarje in kot tak vsebuje tudi druge vsebine, kot so potrebne za NPK.

Obvestilo

Spoštovani hmeljarji !

Obveščamo vas, da je tako kot vsako leto tudi letos možno prejemati Hmeljarske informacije po elektronski pošti. Prosimo vas, da vsi zainteresirani to sporočite na mail: gregor.leskosek@ihps.si